

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Spes & Fiducia, Cuius Iudicisqve Dei, Erga Homines In Hac
Vita Existentes, Firmata**

Stengel, Georg

[S.l.], 1645

Capvt. XV. Mirabile diuinæ æquitatis & bonitatis, per Lupos auxilia
facientis, exemplum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49823](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49823)

atus, cum alijs Dei athletis, exultauerunt. Et vniuersim, esse maximum bonitatis Dei & affectûs, in optimos quosque, quos hîc varijs incommodis exercet, argumentum, præter D. Dionysium, & alios, Gazæus declarat. Philo ita loquitur: *Oportebat, quo magis elucerent meliora, etiam deteriora produci a potentia bonitatis summa, qua Deus est.*

Areop.
De diu.
non c. 8.
S. Aug.
q. 82. ex
83. Gazæ-
us in suo
Theo-
phrasto.
Philo l. 2.
Allego-
riar.

CAPVT XV.

*Mirabile diuina equitatis & boni-
tatis, per Lupos, auxilia fa-
cientis exemplum.*

§. I.

Sequentis historia Author laudatus.

Quoniam superiore capite ex profano authore ostendimus, diuinam bonitatem, etiam in vulpe libera- trice, succurrentem, atque è barathro, siue Ceadâ educentem, addam hîc, quod ab ho- mine fide digno, pio, docto, & verè Religio- so, eóq; Societatis nostrę candidissimæ men- tis sacerdote, ac sene audiui, quem meritò omnes ex Iouis tabulis testem dicebant esse potuisse, *in quo dolus non erat, & in cuius ore non est inuentum mendacium.* Is, cùm ali- quando nobis sermo, de varietate Dei ho- mines

Io. 1. 47.
Apo. 14. 5.

mines ad Societatem nostram vocantis, incidisset, cum alto suspirio, mihi dixit, narraturum se admirabilem vocationem, stupendo modo, miserantis Dei, si ei promittere velim; me nomen eius non interrogaturum, de quo historiam verissimam vellet recitare; nam & nomen sibi constare, & notum virum; sed causas esse; cur non proderet. E quibus dictis, aliisque rebus, quas de eo noveram, aliud conijcere non potui, quàm illum ipsum esse; cui id euenisset. Præsertim quia sæpius postea rogantem me, vt nomen & personam interrogandi potestatem faceret; ille ipse me longè vehementiùs rogauit, ne interrogarem: vt proinde visus sit, mihi, malle Deo taciturna humilitate, quàm, apud homines, vocatione prodigiosa notus esse. Quare, imitatione D. Ioannis Euangelistæ (qui & ipse, quæ de se refert, tanquam de tertio, solet commemorare) eum, cui ipsi omnia reliqua narrationi adiuncta quadrabant, in hunc ferè modum, & ordientem, & perorantem, sitientissimis auribus, audiui.

§. II.

Lupus adolescentem, ex arcto carcere, & valida latronum manu, Dei providentia missus liberat.

Y 2

Ado-

Adolescens erat, in terra Germania, non obscuris natalibus oriundus; neque opibus destitutus, si eum parentes pecunijs corrumpere voluissent. Sed illi alienis exemplis cautiore, cum eum, à se, ad studia litterarum, amandarent, quia intelligebant, quàm magnum sit vectigal parsimonia, bonæ frugis filium facere maluerunt, quàm comessatorem. Itaque scholas adeunti rerum necessariarum nihil deesse patiebantur, sed neque luxu diffluere sinebant. Sic factum est, ut breui, in scientijs & pietate, pari progressu, proficeret, desiderioque se magis perficendi incensus animo circumspiceret, qua viuendi ratione potissimum posset etiam in alios olim scientias ac pietatem deriuare. Quia autem virtus illi placuit, mores primum seculi displicuerunt, mox ipsum etiam seculum desipuit. Statuit ergo animum conferre ad Ordinem aliquem Religiosum, in quo & bibliothecæ vigerent, & morum disciplina non negligereetur. Itaque multarum Religionum statuta, leges, vestiendi & habitandi genus; sed præcipuè Religiosos ipsos etiam atq; etiam considerauit. Nec diu anceps stetit. Illorum se decreuit vitæ addicere, quorum assueuerat doctrinæ; ratus nullus sibi

los sibi esse perspectiores, quàm quos in scho-
la atque de cathedra noscere didicisset. Cer-
ta iam erat illi hæc sententia; & quiescebat
animus, immò, *nunc dii beati*, gaudens di-
cebat.

Ceterùm quis nescit cereas esse mentes
adolescētūm, præsertim cū nullum du-
cem directorē uel admittunt consiliorum?
Nam sicut vites vltimo non alligatæ in terra
jacent, & computrescunt ignauæ; ita etiam
florentissimorum iuuenum animi, si non
habeant, à quo erigantur, in fructus spera-
tos non maturescunt: aut, quemadmodum
excussa è silice scintilla, etiam in bonum fo-
mitem incidens facilè extinguitur, si flatu
oris non foueatur; ita ardentis hominum
etiam proborum cogitationes diuino igne
conceptæ citò vanescunt, si illis non dete-
gantur, quorum ignito eloquio possunt in-
validam flammam promoueri, sed veluti
cinere sepultæ prunæ sepeliantur, & suffo-
centur. Itaque & huic adolescenti euenit.
Pafetis semiobolus dici poterat. Spem in flo-
re fecit, in messe propemodum decepisset.
Nam, vt sibi prudentulus videbatur, men-
tis suæ arcana quàm secretissima habuit,
consiliūque religionis ineundæ, neque illi

quidem, qui ei à sacris confessionibus erat, patefecit. Interim non defuere socij, qui in contraria omnia eum impellerent. Inuitabant ad hortos suburbanos; trahebant ad haustus frequentiores; inde ludo chartarum eum implicabant; tandem ad choreas ventum est, & pro virginibus Musis, virgines interpolares placuerunt. Sicut ventus nubes abstergit, ita deliciae omne Deo, in religione, feruendi consilium abstulerunt. Iam sapius abesse lectionibus, morbos fingere, negotia prætendere; caussari occupationes, negligere res diuinas, nimium curare res humanas; emere chirotheculas, & sindones preciosas; cultius incedere, & in Nympharum cultus pecunias perdere, neque libros quidquam pensi habere, denique alius esse passim dicebatur.

Neque latebat hæc mutatio parentum vigilantiam, qui mirabantur, sumptus priores non sufficere, ad se rariùs à filio litteras venire; earumque loco varias undique monitiones, suspensiones, querelas emergere. Igitur non dormiendum rati, gnatum vnice dilectum ad alias Athenas migrare iubent, cum loco atque socijs sperantes vitia quoque deserturum. Et, vt seueritate terrorem iniicerent,

cerent, viatici exiguitate puniunt. Viam igitur pedes, & solus ingressus, quâ

Prominet Hercynia confinis Rhatia silua,
rectum quidem tenuit tramitem, sed opinione prolixio- rem. Itaque die destitutus, angustissimo animo cœpit, & compendia, non sine dispendio quærere. Sed nec in eo ipso dispendio diuina consilia defuere. Nam Deus *acceleravit coruscationes emittere iudicij sui; Eccli. 43.* & errore errorem voluit corrigere, vt animam illius in viam reduceret, cuius pes exorbitaret. Per inuia multa, per tesqua densa, per paludosa, cæca illum nox duxit, molestissimis ambagibus, donec tandem, per rariora arborum, conspexit, nescio vnde, lumen quoddam allucere. Hominum habitationem inuenturum se ratus, sequi cœpit, quò radij inuitabant, tandemque difficulter eluctatus ad magalia peruenit, in quibus existimauit, pastores cum pecoribus suis habitare. Adit. pulsat. sperat. Sed mox intelligit, ad Orci se januam delatum esse. Nam ad ostium, cum lumine, progressa anus, vbi iuuenem vidit, haud illiberalem, miserta periclitantis, illico facefcere iussit, & aliò properare. Iuuenis inhumanitatem rusticæ Baucidis interpretatus, impensius rogare.

institit, vt id noctis admitteretur, promittens, se sine molestia mansurum, stramine, aut feno, in lecti vicem, contentum esse posse, & si quid panis aut offæ daretur, pecuniâ abunde compensaturum. Non est, mi fili, aiebat anus, quòd ista excuses: mihi à te, nullum metuo incommodum; tibi, tibi metuo, cui certum est exitium, si hîc diuertis. Non sunt hæc pastorum mapalia, vt arbitraris, non colonorum casæ, sed immanissimorum latronum receptacula; qui, cum bona tua fortuna, nunc absunt, aurigæ insidiantes, quem eorû vnus, in pago proximo explorauit, hac nocte, transiturum. Iuerunt ergo ad funestam homicidij tragœdiam, cui tu tuo exitio epilogum addes, si vel hîc permanferis, vel in eorum hinc abiens incideris crudelitatem. Dixit hæc anus, & flens iuueni, manum simul ac panem dedit, lachrymis testata dictorum veritatem. Sed, vt periculum declinaret, semitam ostendit, in diuersum à latronibus ducentem.

Quid tunc animi fuisse desertissimo adolescenti putatis? Ibat solus. viam ignorabat. tempus erat nocturnum. magna siluæ densitas & longitudo horrorem incutiebant; sola latronum formido ab itinere atq; inedia fa-

dia fatigato pedes restaurabat; cui accessit creperum lumen lunæ iam iam se se supra terras attollētis. Viam igitur volare potiùs, quàm ambulare cœpit, timore pedibus alas faciente. Spatium iam sufficiens se existimauerat euafisse, cùm repentè animaduertit, euenisse sibi, quod sphæræ per præcipitium volutæ solet contingere: ad calamitatem enim suam fuit celer. Nam in eos ipsos latrones, quos fugit, incidit, adhuc occisum aurigam terra adobruentes. Illi, siue quia, inter nocturna silētia, strepitum euntis perceperunt; siue quia per emissitios ac venaticos excubitores prædam odorati; extemplo iuueni manus iniecêre. Frustra ille elabi, frustra innocentiam, frustra inopiam, frustra adolescentiam obtendere conabatur. Tanquam molossi Anglici metuentem ceruam, cinxerunt, insolentissimisque clamoribus, veluti latratibus externârunt. Ibi mox prædonum vnus, qui ceteris videbatur immanior, mutato sermone, fictitiâq; lingua, & syllabis præposterè pronuntiatis, ceteros adhortabatur, vt pecuniâ, vestibúsque detractis contenti, vitam tam teneræ donarent ætati. Cui alius mollem animum, & insulsam misericordiam opprobrans dicebat:

proditorem se dimissuros, si viuum dimitterent. Tertij consilium placuit, suadentis, vt vacuum è curru dolium deijceretur, cui, velut caueæ inclusa præda, tantisper sineretur viuere, donec, cœna repleti, ad eum, cum ludo ac voluptate, ad plures mittendum reuerterentur. Hæc dum sua lingua dicerent, intelligi se ab adolescente non putabant. At ille inter æquales dudum sic nugari didicerat: omnia proinde intelligebat.

Vix pedibus in eam sententiam iuerant, cum illico dolium de curru, & adolescens in dolio fuit. Discedunt ad latibulum suum latrones. Adolescens in capulo, non in dolio se reperit, viuúmque sepultum credit. Et, vtinam, inquebat, sepultus essem, nec in liberam mihi auram prodeundum foret! Nihil metuerem, lanienam non expectarem, neque carceris mei angustias sentirem. O quàm crudeliter mecum ludent! ô per quot vulnera, sanguis, exhibis! ô quot sicas purpurabo! aut fortasse de tot aridis arborum ramis ignem suscitabunt, qui illis luceat, mihi ardeat? Certè immania mihi minati sunt. Nihil tam crudele est, quod timere non possim ab ijs, quibus cruor in desiderio; homicidia sunt in voluptate. At quid parentes

tes

tes mei charissimi facient? vbi me quærent?
Nulla vnquã Ceres pro sua Proserpina tam
folicita fuit, quàm mea pro me mater erit;
quæ si me reperiri volet, ad Proserpinam
ipsam & generum Cereris debet descendere.
Sodales verò mei, illi dulcissimi compo-
tores, quò me locorum deuenisse dicent?
Sed non curanda mihi est ampliùs fama,
postquam actum est de vita. In singula mo-
menta cultrum expecto, cur moror, quid
de me dicant homines? Hæc nox in eternam
mihi noctem claudet lumina. Vixisti, miser.
Et, vt mortem magis sentias, in flore ætatis
tuæ, occumbes. Huccine nascimur, vt pe-
reamus? & desinimus, postquam vix capi-
mus viuere? ô spes inanes! ô stulta mortali-
um vota! destinatis, quid in senectâ ætate
facturi sitis, & in prima iuuentute è vita ex-
turbamini. Sed cur hæc fiunt? naturamne
accusabo, an Deum? neutrum meritò pos-
sum. Natura me diutiùs sineret vitam pro-
rogare. Deus, sine quo, ne capillus quidem
de capite nostro perit, vtique causam ha-
bebit, cur ita permittat. Sine illius volun-
tate, ne passer quidem de tecto cadit; mul-
tò minùs ego, sine illius nutu, in latrones
incidi. Ita me magistri ab ineunte pueritia
docue-

Eccli. 8.
17.

docuerunt. Qua verò id permisisse de causa putem? Dudum memoriae iussus sum mandare aureum illud dictum: *Non indices contra iudicem: quoniam secundum quod iustum est, iudicat.* Cur igitur hanc meam calamitatem iustam esse putem? Lusi? sed permissa est adolescentibus honesta relaxatio. Potavi? sed semper citra ebrietatem. Multa puellis donavi? sed mea erant. sed non memini, limites honesti me transiisse.

Luc. 9. 62.

Hæc talia omnia, cum infra miseriæ suæ meritum esse existimaret anxius adolescentis animus, tandem, velut orta luce, clarius videre cæpit fundum totius calamitatis. Nam meminens, se antehac à Deo vocatum ad Societatem IESU ingrediendam, applicatæque ad aratrum manu, retrò respexisse, enimverò etiam procul resiliisse, illico in has voces erupit. Ah video, Domine, quid in me plectas. Contempsisti te: hinc reus sum. Extendisti & porrexisti mihi manum, non aspexi. Annuisti, renui. Habuisti, deserui. Præter æquum igitur nihil facis, si deseris desertorem, & vitam mihi abscindis illam, quam tibi vivere negavi. Hoc dudum, prædixisse, te, audiui. Tua enim sunt illa: *Quia vocavi, & renuisti: extendi manum meam,*

Prou. 1.
26.

& non

& non fuit qui aspiceret. Despexistis omne con-
 silium meum, & increpationes meas neglexistis.
 Ego quoque in interitu vestro ridebo; & subsan-
 nabo, cum vobis id, quod timebatis, aduene-
 rit. Cum irruerit repentina calamitas, & in-
 teritus, quasi tempestas ingruerit: quando ve-
 nerit super vos tribulatio & angustia: in quali
 ego nunc sum. Suscipiam igitur, quod me-
 rui, & qui religiosè nolui viuere, conabor
 saltem religiosè mori: & dum spiritus su-
 perest, inconstantiam meam non desinam
 plangere; peccataque, quæ lachrymis nequeo
 delere, sanguine ac nece lubens expiabo.
 Dixerat hæc calentibus verbis adolescens,
 cum ei in mentem venit, non ita ad extre-
 mum omnia ducta esse, vt Deo non supersit
 modus succurrendi. Subibat, è medio leo-
 num lacu, Danielem; ex incendio Babylo-
 nico, tres pueros; ex ipsis ceti visceribus vi-
 uum atque incolumem Ionam Propheten,
 eductum esse. Occurrit & illud: *Dominus*
mortificat & viuificat: deducit ad inferos, &
reducit. Hinc spes illi accensa, hinc oratio
 in hunc ferè modum effusa est: *Cum angu-*
stia retur in me anima mea, Domini recordatus
sum: vt veniat ad te oratio mea. Itemque Vi-
uet anima mea, & laudabit te: & iudicia tua
 adiuna-

Ion. 2. 1.

1. Reg. 2.

Ion. 28.

Psal. 118. *adiuabunt me.* Moxque voto se obstrinxit; in proximo Societatis domicilio, si ferale illud claustrum manusque sanguinarias euasisset, se petiturum, vt in album Sociorum reciperetur; addiditq; illud Propheticum: *Quaecunq; uoui, reddam pro salute Domino.*

Ioan. 2. 10.

Vouerat, & extemplo serenitas menti reddita est, nondum etiam cognita securitate. Erat tunc non sine luna coelum, & per os cupæ radij clariores in captū incidebant. Ea dolij apertura, pro fenestra, vsus, ad luporum accurrentium vlulatum excitatus prospexit. Ibi nouus cum horror inuasit; nam complures vidit lupos dolium vndiq; in omnem partem, circumeuntes, & naribus hariolantes, quid intus esset. Cœnam nimirum famelici, ex odore, indagabant. Ibi demum cæpit iuueni carcer suus esse charus, cuius effractores nolebat esse lupos. Sed intelligite potentem Dei sapientiam atque bonitatem. Quàm ex exiguo malo ingens procurat bonum? Ex metu iocum. ex ioco quantum attulit beneficium? Dum lupi circa dolium súsque deque vagantur, casine dicam, an diuina manu, vnus appendiculæ summitatem, per os vasis, immerfit, eaque faciem

faciem adeò ipsam intus prospectantis leniter demulsi. Ibi, seu natura, seu bonus potius Genius suggestit, ex templo iuuenis palpum vtraque manu arripit, caudamque lupi omnem, aduersis pilis, intro ad se trahit, ante, interitum suum, vltimò lusurus. Lupus, vbi se captum sensit, primò horrendum caput vlulare; ad quam vocem ceteri omnes in fugam se dederunt; deinde conari institit, an se posset è vinculis liberare. Lepidum erat, funesto tempore, certamen, hinc lupi trahentis, inde retrahentis adolescentis, lupumque, quanta maxima vi poterat, tenentis. Bestia, quò magis se se astrictam colligatamque animaduvertebat, eò magis nitebatur in contrarium euadere; tantòque impetu ferebatur, vt doliù ipsum, vnà cum suo incola, post se, ad abruptum aliquem, saxosumque locum raperet. Ridebat intus vector, mirabatúrque, tam citò è cupa rhedam esse factam, & ex victima aurigam. At vbi, acto, per præceptis, & lupo, & dolio, impactòque identidem in scopulos, ac tandem etiam rupto solutòque vase, se in auras editum vidit, lupum manu misit; qui, libertate accepta, ne respiciens quidem diffugit.

Adolescens autem in pedes pariter & spè
euaden-

euadendi erectus, per auia & inuia, se quàm longissimè inde proripuit, inter currendum Deo laudes dicere non oblitus, sed illud, aut aliud quid simile identidem vsurpans:

Ion. 2. 3.

Clamavi de tribulatione mea ad Dominum, & exaudiuit me: de ventre inferi clamavi, & exaudiisti vocem meam. Abiectus sum à conspectu oculorum tuorum: veruntamen rursus videbo templum sanctum tuum. Nam, quod voui,

exequar, non executurus; nisi me in extremum discrimen coniectum sapere docuisses: Nullus enim vnquam Diogenes, in dolio tam utiliter est philosophatus. Hæc ærumna mea, fuit schola tua. Maxima gratia fuit, in latrones incidisse; illi me ex laqueis diaboli, ex ipsis incendijs inferni, eripuerunt.

Psal. 118.

Cognoui, Domine, quia equitas iudicia tua: & in veritate tua humiliasti me. Hæc angustia cor meū dilatauit. Hæc nox mentem meam illuminauit. Proximus morti, didici viuere. Viuam, & vt tibi viuam, Domine, Mundo moriar. Hæc talia, per totam noctem, cum Deo, & secum est locutus, diēque reddita; aliò, quàm prius iter instituit. Nam ad proximum Societatis Collegium profectus; admitti in tirocinium flagitauit. Admissus est; & in religione constanter viuens, Deo,
pro

pro tam mirabili vocatione, nunquam se satis esse gratum posse, agnouit, vt qui eum, per errorem siluæ, in viam salutis; per captiuitatem lupi, in libertatem; per latronum pericula, ad veram securitatem reduxisset. Dubium non est, latrones postea ad iuuenem è custodia eximendum atque contrucidandum reuersos capere non potuisse, quibus alis, dolium è loco suo auolârit: cum ne vespertilio quidem, qui sine plumis volat, volet sine alis.

Scio consuetum multis, vt Tellenis cantilenas canant, qui vtiq; hanc à me narratam historiam dicent, esse pulchram fabulam. Cum illis non contendam. Suo nimirum pede alios metiuntur: nam cum ita se gerant, vt nemo illis possit credere, etiam ipsi credunt nemini. Qui autem norunt, quàm sit *mirabilis Deus in sanctis suis*, diuina opera, nequaquam humanis iudicijs temerant, sed suspiciunt ac venerantur dicentes: *mirabilia opera Altissimi*. Qui & alios complures *deduxit in via mirabili*. Nam prope simillimam historiam prolixè describit Ludouicus Richeomus, de Tristano, qui itidem prius in latronū manus incidit, quàm nuncium Mundo remitteret; immo præsentiori

Z

pericula

Psal. 67.
36.

Eccli. 11.
4.

Sap. 10.
17.

Ludouicus Richeomus in peregrino

**Laureta-
no. 147.**

periculo ereptus est. Etenim Vincentius, Theodosius & Lazarus eum reppererunt, in silua, sub ingenti & procerâ quercu, solo indusso tectum, terra porrectum, & instar eorum, qui rota supplicio afficiuntur, palis quatuor alligatum, ac lupum manu tenentem, qui eum, cum alijs quatuor, deuoraturus erat, nisi diuinitus ereptus fuisset. Historiam curiosè jucundam, cum & longa sit, & author in manibus habeatur, piget exscribere. Sufficit, quod ego narraui, exempli similitudine confirmauisse; eiusque bonitatem laudauisse, qui facit magna, & incomprehensibilia, & mirabilia, quorum non est numerus; illiq; partuisse, qui ait: *Confitemini Domino, & inuocate nomen eius: notas facite in populis adinventiones eius. Cantate ei, & psallite ei; & narrate omnia mirabilia eius: neque aliquid fortuitum vocate, si in casum inopinatum inuoluamini; sed agnoscite hominis casum, Dei esse consilium; Fortunam mortalium, Numinis aut gratiam, aut pœnam; stultorum deniq; Fata, non esse, quod ipsi fingunt, tollentia, sed punientia malè usurpatam peccantium libertatem. Neque enim in casibus humanis Fortuna aut Fatum, sed diuinæ prouidentiae iudicia dominantur, quibus alij vtuntur, alij abutuntur.*

CAP.